

DIGITALPRO DOO
DPD-201201-0013-B
U Novom Pazaru
23. januara 2012.

**RATEL - Republička agencija za
elektronske telekomunikacije
Višnjićeva 8
11000 Beograd, Srbija**

Komentar na Predlog plane namene radio-frekvencijskih opsega

U vezi sa javnim konsultacijama objavljenim na Internet strani Republike agencija za elektronske telekomunikacije povodom predloga Plana namene radio-frekvencijskih opsega, kompanija *ASTRA Broadband Services S.A.* iz Luksemburga deo grupe ¹*SES S.A.* (www.ses.com) i preduzeće *Digitalpro D.O.O.* iz Srbije, iznose sledeće zajedničke komentare i sugestije.

U dvogodišnjem dopisivanju sa RATEL-om i bivšim Ministarstvom za telekomunikacije i informaciono društvo, danas Uprava za digitalnu agendu, kao jedan od glavnih razloga za ne primenjivanja preporuka i odluka *CEPT - European Conference of Postal and Telecommunications Administrations* o harmonizaciji i oslobađanju od pojedinacnog izdavanja licenci za *VSAT* i *HEST* terminale, navoden je razlog neusklađenosti Plana namene radio-frekvencijskog opsega.

Prema trenutnoj regulativi RATEL-a za instalaciju jednog takvog *VSAT* terminala, u ovom trenutku, privrednik ili građanin Republike Srbije u nekom selu, predgradu ili čak centru grada kome je to želja ili jedina mogućnost pristupa širokopojasnom Internetu mora da izdvoji puno vremena i veliki iznos novca po osnovu raznih taksi i nadoknada:

- Pravilnik o visini troškova za izdavanje dozvola (RATEL br: 1-01-110-10/09) utvrđuje visinu troškova za kontrolu projektne dokumentacije i/ili tehnicke dokumentacije za izdavanje dozvole za zemaljske radio stanice *VSAT*, *HEST*... u iznosu od 10.000 RSD.
- Pravilnik o visini naknade za korišćenje frekvencija (RATEL br.:1-01-3400-7/10) propisuje visinu godišnje naknade za korišćenje radio-frekvencije za satelitsku radio stanicu u iznosu 15.000 do 35.000 RSD.

Tako potencijalni *VSAT* korisnik u Srbiji prve godine treba da plati za: a) izradu projekta i/ili tehnicke dokumentacije, b) kontrolu projekta i/ili tehnicke dokumentacije, c) godišnju naknadu za korišćenje radio-frekvencije, d) eventualno za izdavanje atesta usaglašenosti za *VSAT* terminal plus d) cenu *VSAT* opreme i e) instalaciju od čega samo za administrativne troškove od 35.000 do preko 50.000 RSD. Svake naredne godine korisnika očekuje godišnji trošak naknade od 15.000 do 35.000 RSD za korišćenje radio-frekvencije.

¹ *SES S.A.* (www.ses.com) - vodeći svetski satelitski operater, pruža pouzdane i sigurne satelitske komunikacije i rešenja za emitovanje, telekomunikacije, korporativne i državne kupace širom sveta

Mogućnost povezivanja sa Internetom u Srbiji je veoma niska u odnosu na druge zemlje Evropske unije. Ne treba zanemariti potencijal i potrebu koja postoji u Srbiji za VSAT tehnologijom:

- o Broj domaćinstava koja trenutno ne mogu da se povežu na širokopojasni Internet zbog tehničkih uslova van urbanih područja, a naročito u selima, neretko i u samim gradovima,
- o Ekonomski razvoj neurbanih sredina i seoskih područja,
- o Razvoj obrazovanja i nauke (škole/fakulteti),
- o Primenu za B2B: SOHO (male i/ili kućne kancelarije) i SME (mala i srednja preduzeća),
- o Primenu i razvoj u različitim oblastima za M2M: SCADA,
- o Razvoj otvorene tržišne ponude, inovativne servise, pravo kupca na izbor i itd.

Srbija poslednja u Evropi po korišćenju širokopojasnog Interneta

Prema podacima RZS upotreba IKT u domaćinstvima, pojedincima i preduzećima. U Srbiji 52,1% domaćinstava ima računara, a 41,2% domaćinstva ima priključak za Internet. Za 3,5% povećao se broj korisnika računara u odnosu na 2010. godinu.

Poređenja radi, u Evropskoj uniji u proseku 71% domaćinstava koristi računare, a 65% koristi Internet. Srbija je u pogledu broja računara u domaćinstvima iza Hrvatske i Makedonije, a nešto malo ispred Grčke, Rumunije i Bugarske. Po broju korisnika širokopojasnog pristupa Internetu Srbija je sa 31% korisnika poslednja u Evropi.

U Srbiji računar svakog dana koristi 2.500.000 osoba, što predstavlja porast za 200.000 korisnika u odnosu na prošlu godinu. Svakog dana Internet koristi preko 1.900.000 korisnika, a to je porast od 250.000 novih korisnika. Oko 380.000 osoba je kupovalo i poručivalo robu i usluge preko Interneta a preko 680 000 lica koristi elektronske servise javne uprave.

U Srbiji 98,1% preduzeća sa deset i više zaposlenih ima računare, a 97,2% njih koristi Internet. Među njima, 67,6% ima veb prezentaciju, a 64% je koristi za predstavljanje svojih proizvoda, usluga i cenovnika.

Na osnovu dobijenih rezultata, od ukupnog broja preduzeća koja poseduju internet priključak, ADSL ima 75,2% preduzeća, kablovski internet 23,6% preduzeća, a modemska konekciju 4,9% preduzeća. Na osnovu podataka vidimo smanjenje modemske konekcije za 8,6%, kao i povećanje ADSL-a za 1,1% u odnosu na 2010. godinu.

Izvor: REPUBLICKI ZAVOD ZA STATISTIKU (RZS) "Upotreba Informaciono-komunikacionih tehnologija u Republici Srbiji u 2011. godini".

VSAT satelitski radio terminal za povezivanje na širokopojasni internet od tzv. satelitske antene za prijem radio, televizije i jednosmerne Internet veze prema korisniku posredstvom satelita koja samo prima radio talase u smeru satelit => Zemlja razlikuje po tome što ima dvosmernu komunikaciju: Satelit => Zemlja i Zemlja => satelit posredstvom modema umesto tzv. resivera dok je velicina reflektora antene tzv. tanjira, ista.

Upotreba VSAT terminala omogućava pristup širokopojasnom Internetu brzinom do 10 Mbps / 256 Kbps.

Pored širokopojasnog Interneta korisniku VSAT terminala se opciono uz isti antenski sistem sa adekvatnom nadogradnjom može pružiti usluga **TRIPLE PLAY**: Internet, IP Telefon i Televizija.

Komplet VSAT opreme može instalirati sam korisnik prema jednostavnom i jasnom uputstvu. VSAT terminal izraden je prema svim važećim standardima i nosi CE oznaku tako da su bilo kakvi tehnički projekti za instalaciju nepotrebni jer je oprema standardnog tipa i predefinisane namene.

Predlogom Plana namene radio-frekvencijskih opsega nastavlja se između ostalog odlaganje sprovođenja preporuka i odluka CEPT čime se prolongira ukidanje nepotrebne, komplikovane i skupe administrativne procedure sa naknadom za korišćenje deljene radio-frekvencije.

Gradani i privreda treba da imaju realnu korist od bilo kakvih promena na polju svakodnevnog života ali odlaganje gore pomenute harmonizacije je između ostalog u suprotnosti sa Strategijom razvoja informacionog društva u Republici Srbiji kao i sa Strategijom komunikacije o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji, koje je donela Vlada Republike Srbije. Apsolutno je ne prihvatljivo da 2012. godine u Srbiji korisnik ne može da ostvari pravo na pristup širokopojasnom Internetu jer ga u tome sprečava komplikovana, vanvremenska administrativna regulativa i skupe takse i naknade.

Stoga predlažemo da se prilikom usvajanjem novog Plana namene radio-frekvencijskih opsega predvidi izuzimanje od izdavanja pojedinačnih dozvola za korišćenje VSAT i HEST terminala, za pristupa širokopojasnom Internetu, usvajanjem i sprovođenjem sledećih odluka i preporuka:

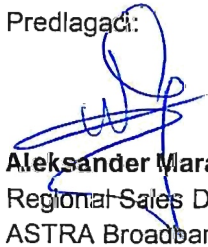
- Najmanje 20 zemalja sprovodi **ERC/REC 01-07** - Preporuku o uskladenom režimu za izuzeće od izdavanja pojedinačnih dozvola za korišćenje radio-frekvencijskih opsega (en.: *Harmonised regime for exemption from individual licensing for the use of radio spectrum*) između ostalih: Crna Gora, Slovenija, Hrvatska, Madarska, Bugarska, Rumunija...
- Najmanje 23 zemlje primenjuju **ECC/DEC(03)04** - Odluku o izuzecu od izdavanja pojedinačnih dozvola za korišćenje satelitskog terminala sa veoma malom aperaturom (VSAT), koje rade u frekvencijskim opsezima 14.25 - 14.50 GHz, Zemlja svemir i 10.70 - 11.70 GHz, svemir Zemlja (en.: *ECC Decision on Exemption from Individual Licensing of Very Small Aperture Terminals (VSAT) operating in the frequency bands 14.25 - 14.50 GHz Earth-to-space and 10.70 - 11.70 GHz space-to-Earth*) između ostalih: Crna Gora, Slovenija, Hrvatska, Madarska, Bugarska, Rumunija...
- Najmanje 25 zemalja sprovodi **ECC/DEC/(06)03** - Odluku o izuzecu od izdavanja pojedinačnih dozvola za korišćenje satelitskog terminala sa visokim e.i.r.p. (HEST), koje rade u frekvencijskim opsezima 10,70 - 12,75 GHz ili 19.70 - 20.20 GHz, svemir Zemlja i 14.00 -14.25 GHz ili 29.50 - 30.00 GHz, Zemlja svemir (en.: *ECC Decision on Exemption from Individual Licensing of high e.i.r.p. satellite terminals (HEST) operating within the frequency bands 10.70 - 12.75 GHz or 19.70 - 20.20 GHz space-to-Earth and 14.00 -14.25 GHz or 29.50 - 30.00 GHz Earth-to-space*) između ostalih: Crna Gora, Slovenija, Hrvatska, Madarska, Bugarska, Rumunija.

U prilogu dostavljamo:

(1) ERC/REC 01-07, (2) ECC/DEC/(03)04, (3) ECC/DEC/(06)03; (4) Opc_a_dozvola_94 i (5) Opc_a_dozvola_90 iz Hrvatske; (6) BiH_rule_46-2009_en i (7) BiH_rule_46-2009 iz Bosne i Hercegovine gde korisnici VSAT i HEST terminale mogu da koriste bez pojedinačne dozvole.

S poštovanjem

Predlagaci:

Aleksander Maracic
Regional Sales Director,
ASTRA Broadband Services, SES S.A.

Danilo Pavlovic
direktor, DIGITALPRO DOO